

Priopćenje za javnost br. 23/241

Izvršni odbor Međunarodnoga monetarnog fonda zaključio je konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a s Hrvatskom za 2023. godinu

Washington, DC – 29. lipnja 2023.: Izvršni odbor Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF) zaključio je konzultacije¹ u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a s Hrvatskom bez formalne rasprave².

Dana 1. siječnja 2023. Hrvatska je postala 20. članica europodručja, što dokazuje da je ostvarila velik napredak od pridruživanja EU-u 2013. Uvođenje eura poboljšalo je državni rejting, olakšalo pristup tržištima kapitala i u velikoj mjeri uklonilo tečajni rizik.

Hrvatska je 2022. zabilježila još jednu godinu snažnog gospodarskog rasta, koji je bio među najvišima u europodručju. Potaknut domaćom potražnjom i turizmom, gospodarski rast je u 2022. iznosio 6,2 posto. Fiskalna pozicija znatno se poboljšala zabilježivši mali višak, a javni dug znatno se smanjio, na 69 posto BDP-a, što je ispod razine na kojoj je bio prije pandemije. Međutim, zbog snažnog porasta cijena energije i hrane inflacija potrošačkih cijena dosegla je potkraj godine najvišu razinu u posljednjih nekoliko desetljeća. Bankovni sustav, koji je pretežno u stranom vlasništvu, i nadalje je profitabilan, dobro kapitaliziran i vrlo likvidan.

Očekuje se da će se gospodarski rast ublažiti i da će 2023. iznositi 2,4 posto. Očekuje se da će slaba inozemna potražnja, pooštavanje uvjeta financiranja te i nadalje velika globalna neizvjesnost smanjiti rast, pri čemu bi se njihov negativni učinak djelomično ublažio smanjenjem cijena roba na svjetskim tržištima, otpornošću turizma i dinamičnim tržištem rada. Predviđa se da će se rast od 2024. postupno oporavljati prema potencijalnoj stopi rasta. Prema projekcijama, inflacija će se smanjivati na prosječno 7,5 posto u 2023., i snižavati do ciljane stope inflacije ESB-a od 2 posto krajem 2025. Uvođenje eura imalo je vrlo ograničen utjecaj na inflaciju.

Izgledi i nadalje podliježu velikoj neizvjesnosti, a rizici za rast uglavnom su uravnoteženi. Negativni rizici uključuju intenziviranje rata koji Rusija vodi u Ukrajini, ponovni snažan porast cijena roba i inflacije, snažniju globalnu ili regionalnu recesiju i strože uvjete financiranja od očekivanja. S druge strane, uvođenje eura i ulazak u schengensko područje mogli bi dati jači poticaj turizmu, trgovini i ulaganjima. Za inflaciju prevladavaju rizici usmjereni na gore.

Ocjena Izvršnog odbora

Uvođenje eura važna je prekretnica za Hrvatsku i dokaz promišljenog vođenja ekonomske politike i

---

¹ Na temelju članka IV. Statuta Međunarodnoga monetarnog fonda, MMF održava, obično svake godine, bilateralne razgovore sa zemljama članicama Fonda. Misija Fonda posjećuje dotičnu zemlju članicu, prikuplja gospodarske i financijske informacije i razgovara s dužnosnicima zemlje o gospodarskim kretanjima i gospodarskim politikama zemlje. Nakon povratka u sjedište Fonda, članovi Misije pripremaju izvješće koje je temelj za raspravu Izvršnoga odbora MMF-a.

² Izvršni odbor donosi odluke u sklopu tzv. postupka „lapse of time” kad postoji suglasnost izvršnih direktora o razmatranju prijedloga bez formalne rasprave.

usklađenih napora. Gospodarstvo se također pokazalo otpornim suočavajući se s pandemijom i ratom u Ukrajini te je u 2022. zabilježilo još jednu godinu snažnog rasta. Međutim, zbog snažnog porasta cijena energije i hrane na svjetskim tržištima inflacija potrošačkih cijena dosegla je potkraj godine najvišu razinu u posljednjih nekoliko desetljeća. Inflacija je dosegla vrhunac, ali i dalje je povišena i široko rasprostranjena. Vanjska pozicija u 2022. uglavnom je u skladu s razinom određenom fundamentima i poželjnim politikama.

Predviđa se da će se rast ublažiti u 2023. Slaba inozemna potražnja, pooštavanje uvjeta financiranja i nadalje velika globalna neizvjesnost mogli bi otežati rast, pri čemu bi se njihov negativni učinak djelomično ublažio smanjenjem cijena roba na svjetskim tržištima, otpornošću turizma i dinamičnim tržištem rada. Viši rast očekuje se od 2024., potpomognut oporavkom globalnoga gospodarstva i reformama u sklopu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. Očekuje se da će se inflacija sporo mijenjati i iznositi prosječno 7,5 posto u 2023. te da će se postupno snižavati do ciljane stope inflacije ESB-a od 2 posto krajem 2025. Izgledi i nadalje podliježu velikoj neizvjesnosti.

Kratkoročna fiskalna politika treba poduprijeti pooštavanje monetarne politike i ne pridonositi povećanju agregatne potražnje. Na tržištu rada nedostaje radne snage, temeljna je inflacija još uvijek povišena, a uvođenje eura ublažilo je učinak pooštavanja monetarne politike ESB-a. Stoga se ekspanzivnom fiskalnom politikom stvara rizik za poticanje domaće potražnje i inflacije te ugrožavanje konkurentnosti Hrvatske. Potrebno je ukinuti široko rasprostranjene mjere, osobito gornje granice cijena energije i porezna rasterećenja.

Najvažnije je nastaviti fiskalnu konsolidaciju koja ujedno pogoduje rastu i u srednjoročnom razdoblju, i to poboljšanjem porezne politike, smanjenjem rigidnosti potrošnje i povećanjem njezine učinkovitosti. S obzirom na vrlo rigidnu proračunsku potrošnju u Hrvatskoj i potrebu za daljnjim smanjenjem javnoga duga, svaka bi porezna reforma trebala sačuvati izvore prihoda i ujedno poboljšati strukturu poreznog sustava s ciljem smanjenja distorzija te podržavanja pravednosti i rasta. Suvremeni porez na imovinu i ublažavanje povoljnog oporezivanja prihoda od kratkoročnog najma pridonijelo bi smanjenju potražnje za stambenim nekretninama, povećanju ponude i poticanju participacije radne snage. Pojednostavljen i transparentan sustav plaća u javnom sektoru u kojemu se nagrađuje zaslužnost i produktivnost pridonio bi poboljšanju javnih usluga i povećao učinkovitost tog sektora. Povećanje troškova za zdravstvo i mirovine uzrokovano starenjem stanovništva zahtijeva da se obnove napore za produženje radnog vijeka i odlučno riješe dospjele neplaćene obveze u zdravstvenom sektoru. Osim toga, poboljšanje praćenja i korporativnog upravljanja poduzećima u državnom vlasništvu smanjit će potencijalne fiskalne rizike i maksimalno uvećati doprinos tih poduzeća rastu. Potrebno je nastaviti poduzimati napore kako bi se osnažio sustav upravljanja javnim ulaganjima, uključujući uspostavu snažne središnje koordinacijske funkcije u Ministarstvu financija.

Fiskalni sustav trenutačno je stabilan, ali je potreban daljnji oprez s obzirom na tekuće izazove. Bankovni je sustav i nadalje profitabilan, dobro kapitaliziran i vrlo likvidan. Iako su se ranjivosti sektora stanovništva i poduzeća smanjile nakon pandemije, snažnije usporavanje gospodarskog rasta u uvjetima rasta kamatnih stopa moglo bi uzrokovati nove izazove. Osim najavljenog povećanja stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala, mogle bi se razmotriti mjere eksplicitno usmjerene na dužnike kako bi se obuzdali mogući budući rizici za financijsku stabilnost koji proizlaze iz pritiska na tržištu stambenih nekretnina, uzimajući u obzir mjere koje su već na snazi i druge čimbenike koji ublažavaju rizike. Trebala bi se razmotriti sveobuhvatna revizija mjera potpore za stambeno zbrinjavanje da bi se riješilo pitanje cjenovne priuštivosti stambenih nekretnina.

Nastavak provedbe strukturnih reformi ključan je za ostvarenje pune koristi od uvođenja eura i podupiranje konvergencije dohodaka. Hrvatske vlasti trebale bi nastaviti svoju pohvalnu i odlučnu provedbu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. Prioriteti su povećanje produktivnosti, ubrzanje zelene i digitalne tranzicije i pronalaženje najboljih rješenja s obzirom na starenje i smanjenje broja stanovnika. Trenutačni nedostatak radne snage na tržištu rada nudi priliku za provedbu daljnjih reformi na tržištu rada. Potrebne su ambicioznije reforme, uz sredstva iz fondova EU-a, u cilju rješavanja relativno niske produktivnosti poduzeća i neučinkovite raspodjele resursa. Sveobuhvatna klimatska

strategija, šira od obuhvata Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, koja bi bila potpuno usklađena s energetsom strategijom, omogućila bi diversifikaciju strukture izvora energije, povećala uštede energije, poboljšala energetske učinkovitost i ubrzala zelenu tranziciju. Određivanje cijene ugljika u cijelom gospodarstvu, popraćeno sektorskim politikama i ciljanim potporama ranjivim skupinama, naročito može pridonijeti poticanju troškovno učinkovitog smanjenja emisija i osigurati dostizanje ciljeva na razini cijelog EU-a.

Tablica 1. Hrvatska: Odabrani ekonomski pokazatelji 2019. – 2028.

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.
				Prel.			Projekcije			
Proizvodnja, nezaposlenost i cijene				<i>(promj. u postotcima, god. prosjek, ako nije navedeno drugačije)</i>						
Rast realnog BDP-a	3,4	-8,5	13,1	6,2	2,4	2,4	2,7	2,9	2,8	2,8
Doprinosi:										
Domaća potražnja	2,4	-3,1	6,0	5,4	3,5	2,6	2,2	1,9	2,1	2,1
Neto izvoz	1,0	-5,4	7,1	0,9	-1,1	-0,2	0,5	1,0	0,7	0,7
Stopa nezaposlenosti	7,8	9,0	8,1	6,8	6,3	5,9	5,6	5,6	5,6	5,6
Stopa inflacije mjerena indeksom potrošačkih cijena (prosj.)	0,8	0,0	2,7	10,7	7,5	3,8	2,5	2,2	2,2	2,1
Štednja i investicije (postotak BDP-a)										
Domaće investicije	22,9	24,2	21,9	25,8	25,9	26,1	25,9	25,0	24,5	24,0
Domaća štednja	25,8	23,6	23,6	24,2	25,6	25,7	25,2	24,7	24,5	24,3
Država	6,8	-2,0	1,8	4,3	2,5	3,0	3,6	4,0	4,1	4,2
Ostali domaći sektori	18,9	25,6	21,8	19,9	23,1	22,6	21,5	20,7	20,4	20,2
Proračun opće države (definicija ESA 2010)										
Prihodi opće države	46,5	46,8	46,2	45,5	45,7	45,2	45,2	45,3	44,8	44,7
Rashodi opće države	44,3	54,1	48,7	45,1	46,5	46,9	46,3	46,1	45,6	45,2
Saldo proračuna opće države	2,2	-7,3	-2,5	0,4	-0,8	-1,8	-1,1	-0,8	-0,8	-0,6
Strukturni saldo 1/	2,1	-5,7	-3,2	-0,5	-1,3	-2,0	-1,2	-0,8	-0,8	-0,6
Strukturni primarni saldo	4,2	-3,7	-1,8	0,7	0,3	-0,2	0,3	0,6	0,4	0,5
Dug opće države 2/	71,0	86,9	78,3	68,8	63,7	62,5	60,9	59,2	57,6	55,9
Platna bilanca (postotak BDP-a)										
Saldo tekućih transakcija	2,9	-0,5	1,8	-1,6	-0,3	-0,5	-0,7	-0,3	0,0	0,4
Kapitalne transakcije	1,6	2,1	2,4	2,6	3,0	2,5	2,5	2,2	2,0	1,7
Financijske transakcije	-4,5	-1,0	-3,3	1,2	-2,7	-2,0	-1,8	-2,0	-2,0	-2,1
Dug i pričuve										
Bruto međunarodne pričuve (u milijardama eura)	18,6	18,9	25,0	27,9	...	...	...	...	...	...
MMF-ova metrika 3/	13,6	10,8	12,7	14,9	...	...	...	...	...	...
MMF-ova metrika (u postotcima) 3/	136,2	175,0	197,6	187,1	...	...	...	...	...	...
U mjesecima uvoza roba i usluga (na osnovi razine u sljedećoj godini)	7,8	9,3	9,8	7,6	...	...	...	...	...	...
Ukupan vanjski dug (postotak BDP-a)	74,1	81,8	81,1	74,0	66,4	63,3	60,9	59,0	57,3	55,5
Novac i krediti				<i>(na kraju razdoblja, ako nije navedeno drugačije, promjena u postotcima)</i>						
Ukupna likvidna sredstva (M4)	2,9	9,3	10,7	8,4	...	...	...	...	...	...
Potraživanja od ostalih domaćih sektora 4/	2,6	3,3	2,6	10,0	...	...	...	...	...	...
Kamatne stope										
Prosj. kamatna st. na 12-mj. trezorske zapise (u kunama do 2023., a potom u eurima)	0,1	0,1	0,0	0,1	...	...	...	...	...	...
Prinos na 10-godišnje državne obveznice	0,7	0,6	0,1	2,8	...	...	...	...	...	...
Tečaj										
Realni efektivni tečaj (u postot., „negativan predznak“ = aprecijacija)	-1,3	-1,3	-0,1	0,2	...	...	...	...	...	...
Dodatne informacije										
Nominalni BDP (u milijardama eura)	54,8	50,5	58,2	66,9	73,8	78,1	82,3	86,5	90,9	95,5

Izvori: Hrvatske vlasti i procjene članova Misije. Stopa nezaposlenosti na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku i Haver Analytics.

1/ Na osnovi pojednostavljenoga pristupa ciklički prilagođenom saldu, u postotcima potencijalnoga BDP-a. Obuhvaća jednokratne rashode povezane s paketom mjera za borbu protiv bolesti COVID-19 u iznosu od -3,8 posto BDP-a u 2020. i -2,3 posto BDP-a u 2021. Obuhvaća jednokratne rashode povezane s energetskom krizom u iznosu od 1,4 posto BDP-a u 2022. i 1,6 posto BDP-a u 2023.

2/ Bruto dug kako je definiran u EU-u prema Sporazumu iz Maastrichta.

3/ MMF (2015): „Assessing Reserve Adequacy-Specific Proposals“, IMF Policy Paper, Washington: Međunarodni monetarni fond

4/ Uključuje potraživanja od kućanstava i nefinancijskih poduzeća.